

M U N I
P E D

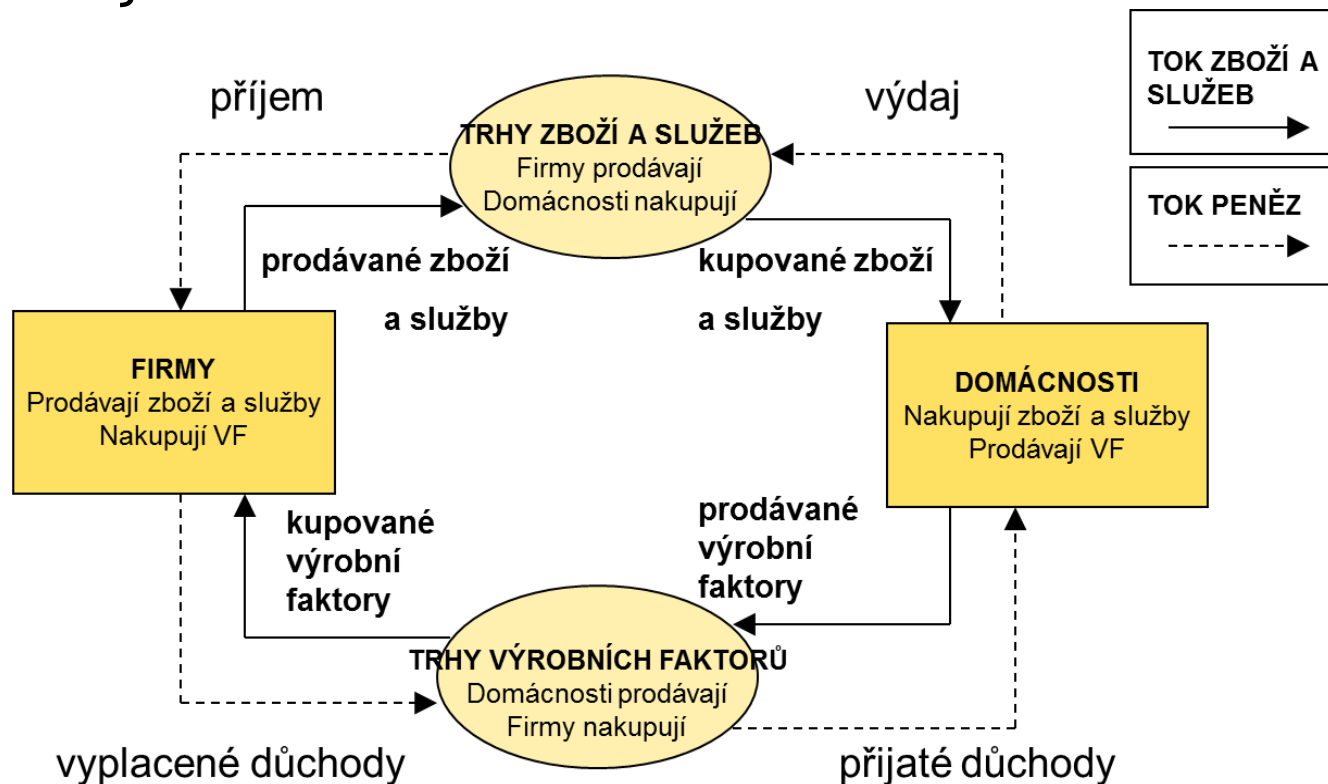
Ekonomie pro pedagogy 1

podzim 2020

Úvod do mikroekonomie

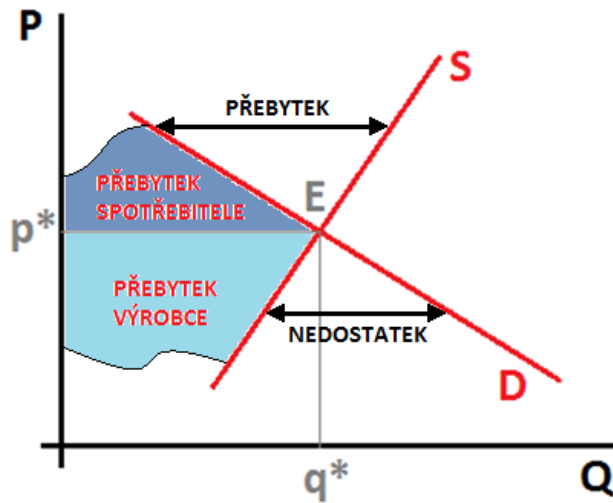
Zkoumání jednotlivých subjektů působících v ekonomice:

- Domácností / jednotlivců
- Firmem

Trh a tržní mechanismus

Nabídka (S - *supply*) a poptávka (D - *demand*) se potkávají na trhu a jejich vzájemným působením prostřednictvím tržního mechanismu se dosahuje rovnovážní ceny (p^*) a rovnovážného množství (q^*).

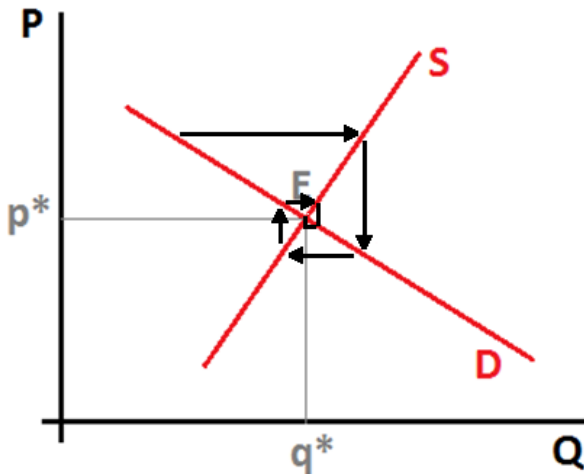
Na trhu může nastat situace, kdy je aktuální cena vyšší než rovnovážní cena a trh je vychýlen z rovnováhy. Dochází pak k **přebytku** – protože výrobci jsou cenou motivováni k nabízení většího množství než poptávají spotřebitele.

K **nedostatku** pak dochází, když je aktuální cena nižší než rovnovážní cena.

Přebytek spotřebitele – vyjadřuje skutečnost, že na trhu v rovnováze existují spotřebitelé ochotní a schopní poptávat dané množství produkce i při vyšší ceně, kterou ale v důsledku dosažené rovnovážní ceny nemusí za dané poptávané množství reálně uhradit.

Přebytek výrobce – vyjadřuje, že na trhu v rovnováze existují výrobci, kteří by dané množství nabízeli i při nižší než rovnovážné ceně, ale můžou inkasovat rovnovážnou cenu.

Trh a tržní mechanismus

Trh dosahuje rovnováhy, tedy stavu, kdy je dosaženo rovnovážní ceny (p^*) a rovnovážného množství (q^*), prostřednictvím tržního mechanismu.

Ten funguje v několika krocích jako interakce mezi výrobcí a spotřebiteli. Jak ilustruje obrázek, pokud je cena vyšší než rovnovážná cena, vzniká přebytek. Současně výrobci nejsou schopni dané množství produkce realizovat za danou cenu, ale jenom při nižší ceně (při které existuje poptávka po daném množství). Tato cena ale motivuje výrobce k omezení výroby, což vede k nedostatku. Nižší objem produkce ale lze realizovat tentokrát za vyšší cenu. Ta ale vede k přebytku...

Rovnováha se ustálí, když je nabízeno právě takové množství produkce, které je současně i poptáváno.

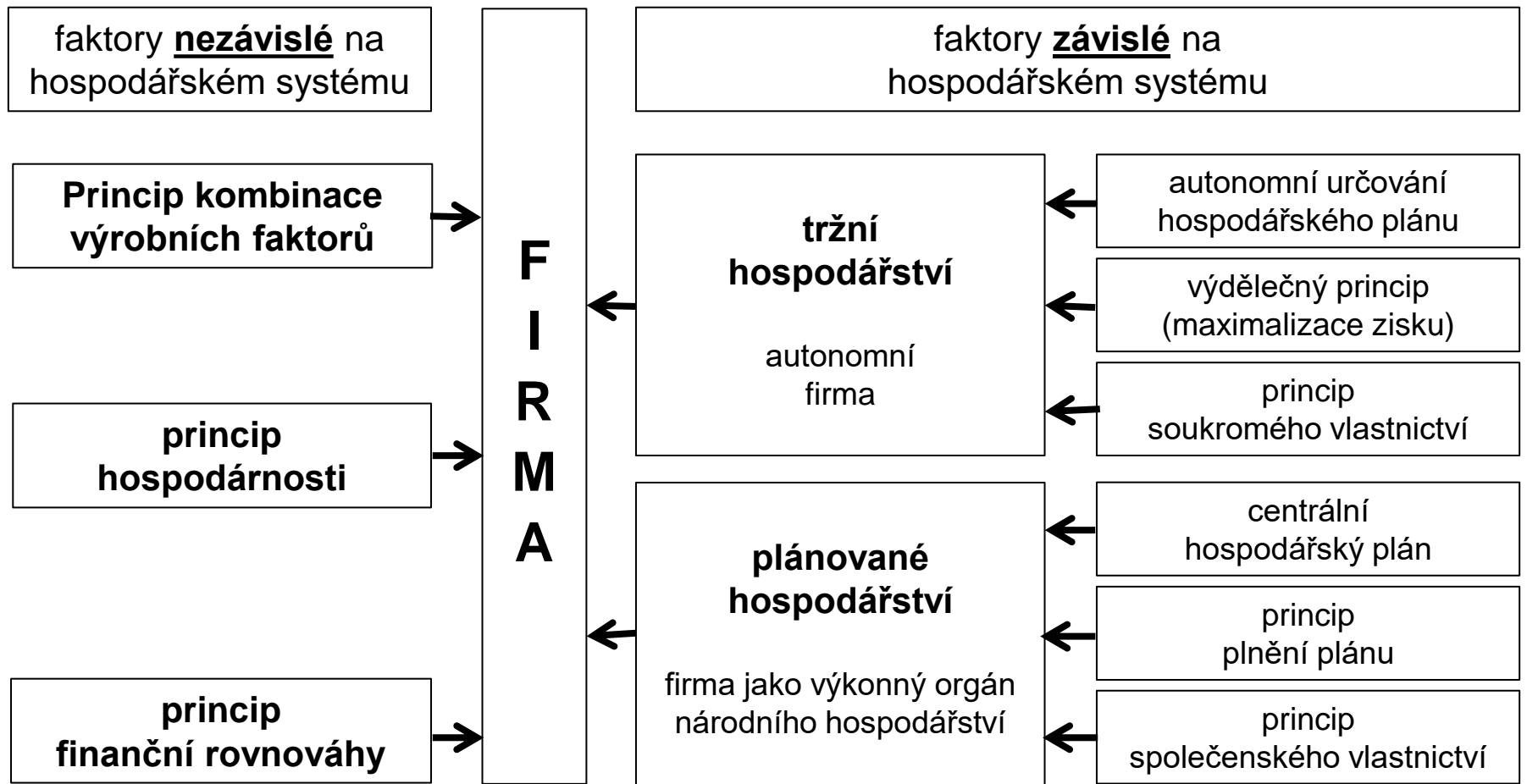
Trh a hospodářský systém

- členění hospodářského systému
 - ✓ *zvykový systém*
 - ✓ *centrálně plánovací systém*
 - ✓ *tržní systém*

- **znaky** firmy v rámci hospodářského systému:
 - ✓ *systémově indiferentní*
 - *princip kombinace výrobních faktorů*
 - *princip hospodárnosti*
 - *princip finanční rovnováhy*

 - ✓ *systémově podmíněné*
 - *princip autonomie*
 - *výdělečný princip*
 - *princip soukromého vlastnictví*

Trh a hospodářský systém

Trh a tržní struktury

Na trhu působí subjekty (spotřebitelé a výrobci) a dle množství těchto subjektů a podmínek jejich působení na trhu lze trhy rozdělit do struktur.

Konkurence = mezi subjekty (nabídka a poptávka) a mezi výrobci

- **Dokonalá konkurence**
 - ✓ *mnoho výrobců, identický produkt, bez bariér vstupu a výstupu*
- **Monopolistická konkurence**
 - ✓ *mnoho výrobců, diferencovaný produkt, malé bariéry vstupu a výstupu*
- **Oligopol**
 - ✓ *málo výrobců, diferencovaný produkt, značné bariéry vstupu a výstupu*
- **Monopol**
 - ✓ *jeden výrobce, specifický produkt, specifické podmínky působení na trhu*

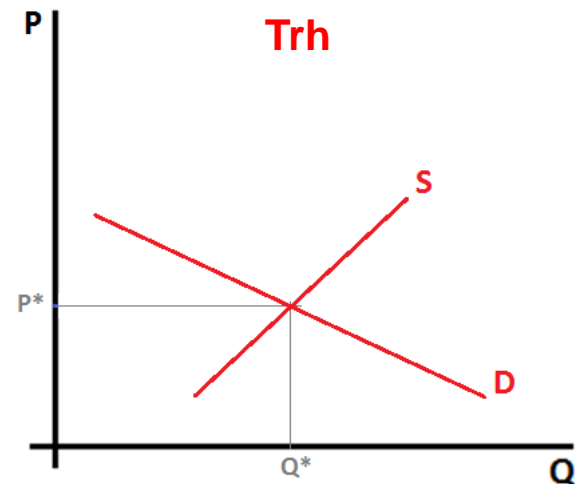
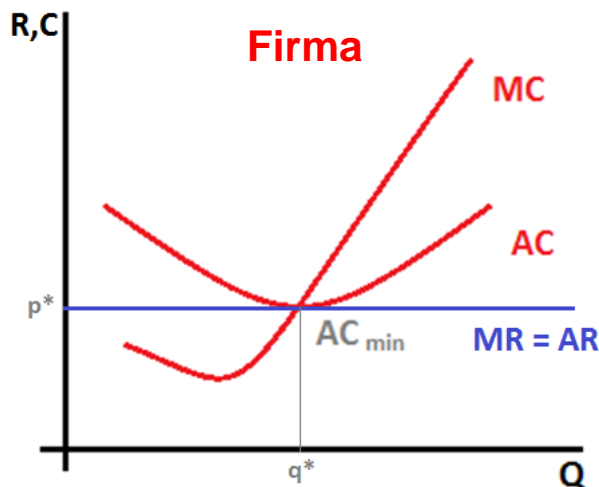
Trh a tržní struktury

Charakteristika trhů dokonale konkurence:

✓ *mnoho výrobců, identický produkt, bez barier vstupu a výstupu*

Rovnovážní stav kdy neexistují impulzy pro vychýlení z rovnováhy.

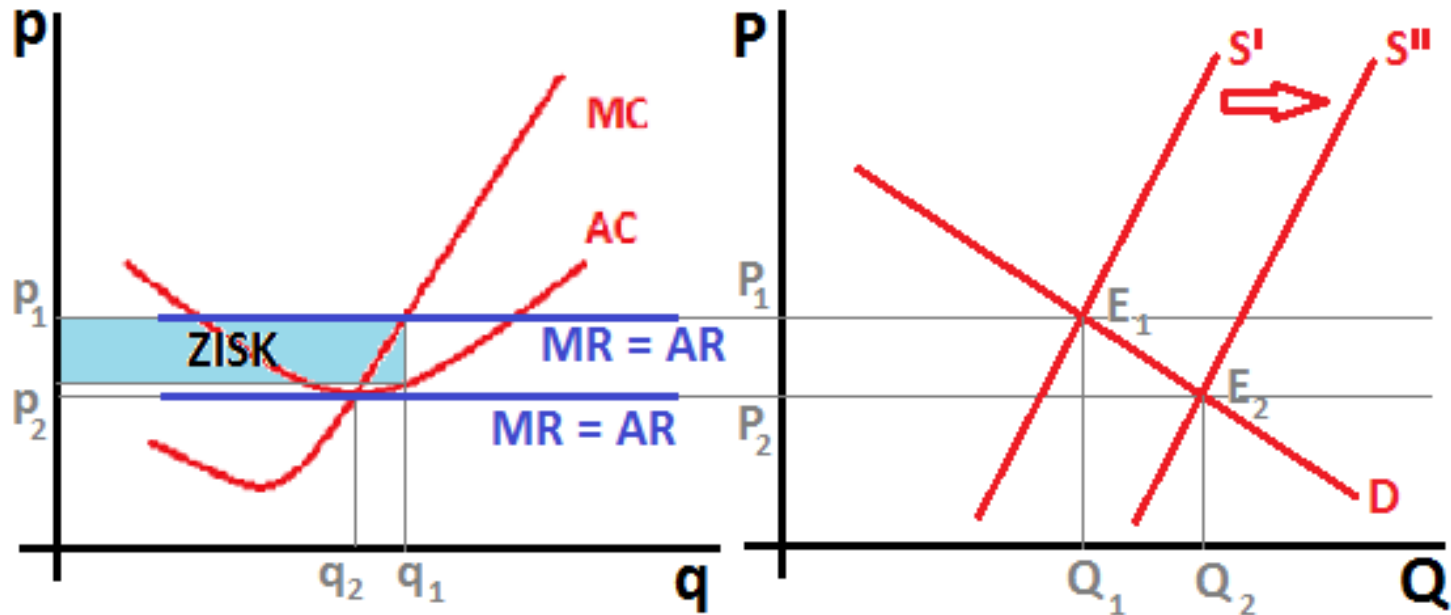
Optimální množství produkce firmy při splnění podmínky $MR = MC$ pro maximalizaci zisku.
(Pokud by byla produkce nižší, vyplatilo by se ji zvýšit, protože výnos z další vyprodukované jednotky by byl vyšší než náklady na její produkci a firma by dosáhla vyššího zisku; a naopak při vyšším objemu produkce by byli náklady na produkci této jednotky vyšší než výnosy z jejího prodeje a došlo by ke ztrátě.)

Trh a tržní struktury

- Dokonalá konkurence

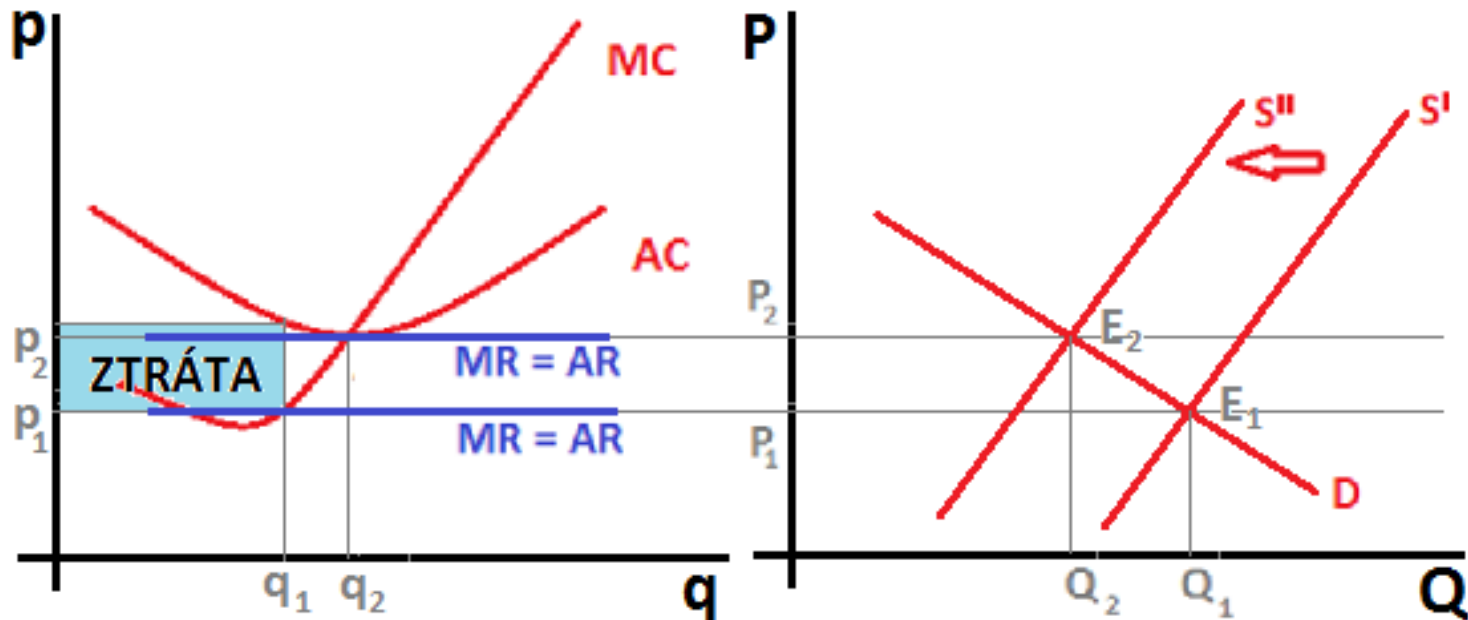
- ✓ *pokud je cena vyšší než rovnovážná, vede k zisku firmy a motivuje další výrobce k vstupu do odvětví a zvýšení nabídky, co vede k snížení ceny, až do momentu, kdy žádná firma nedosahuje zisku = trh pak v rovnováze*

Trh a tržní struktury

- Dokonalá konkurence

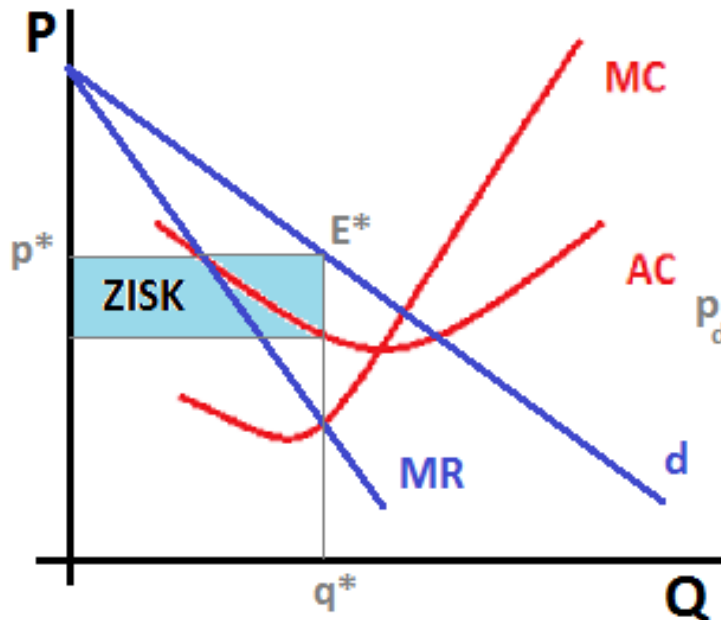
- ✓ pokud je cena nižší než rovnovážná, vede k ztrátě firmy a motivuje výrobce k výstupu z odvětví a snížení nabídky, co vede k zvýšení ceny, až do momentu, kdy žádná firma nedosahuje ztráty = trh pak v rovnováze

Trh a tržní struktury

Charakteristika monopolu:

- ✓ jeden výrobce, specifický produkt, specifické podmínky působení na trhu
- ✓ monopol dokáže využít svoji sílu pro určení ceny nabízeného statku
- ✓ jenom jeden graf pro firmu a trh (společný; protože na trhu není jiná firma)

I když monopol má sílu pro určení ceny nabízeného statku, nemůže tuto cenu volit dle své libovůle.

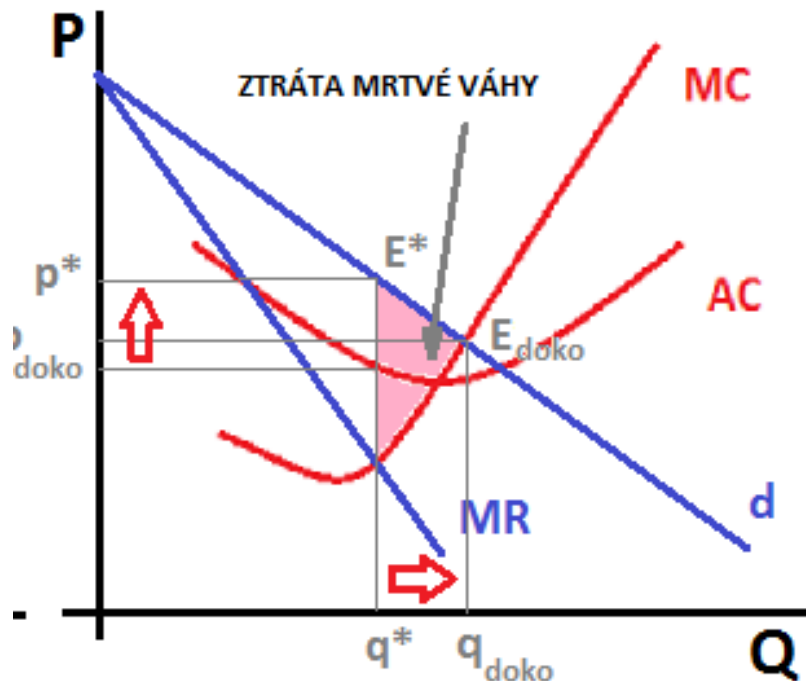
Aby monopol maximalizoval zisk, volí, rovněž jako jakákoliv jiná firma v rámci jakékoliv tržní struktury, objem produkce odpovídající množství za podmínky **MC = MR**.

Na rozdíl od dokonale konkurenční firmy ale realizuje tento objem při ceně, která odpovídá hodnotě z poptávkové křivky (p^*).

Trh a tržní struktury

Charakteristika monopolu:

- ✓ *jeden výrobce, specifický produkt, specifické podmínky působení na trhu*
- ✓ *monopol dokáže využít svoji sílu pro určení ceny nabízeného statku*

Jelikož na grafu máme tržní poptávkovou křivku i tržní nabídkovou křivku (totožnou s individuální nabídkovou křivkou monopolu, znázorněnou částí křivky MC), jsme schopni srovnat situaci monopolu s hypotetickou situací na dokonale konkurenčním trhu.

Vidíme, že u monopolu dochází k omezení množství produkce, a k zvyšování ceny dané produkce. Současně tak dochází k vzniku **ztráty mrtvé váhy**, co je část ztraceného přebytku spotřebitele a přebytku výrobce v důsledku existence monopolu.

Trh a tržní struktury

■ Monopol - Cenová diskriminace

✓ Dokonalá cenová diskriminace

- ❖ *monopol účtuje dle ochoty spotřebitele platit*
- ❖ *monopol získá celý přebytek spotřebitele*

✓ Reálná cenová diskriminace

- ❖ *Slevy pro děti*
- ❖ *Slevy pro studenty a důchodce*
- ❖ *Množstevní slevy, slevové kupóny...*

✓ *Regulace monopolu - Antimonopolní legislativa - ÚOHS:*

- ❖ *bránit koncentraci - omezit fúze a akvizice, rozdělit firmu*
- ❖ *regulovat cenu - bránit domluvám na spolupráci firem*

MUNI
PED

Děkuji za pozornost!

Příjemný zbytek dne!